

Van gay op tv naar de klas

Mediawijsheid, onderwijs en homoseksualiteit

Info
blad

Thema: gay & mediawijs
Doelgroep: docenten (bovenbouw primair en voortgezet onderwijs)
Doel: bewustmaken van mediawijsheid en relationele/seksuele beeldvorming aan de hand van praktische tips en voorbeelden van media-uitingen

Inhoud

- » Media zijn een nieuwe opvoeder
- » De beelden
- » Gay en mediawijs: 4 mediacompetenties
- » Tips en trucs

In dit infoblad wordt mediawijsheid verbonden met homoseksualiteit. Het infoblad wijst jou als docent en je leerlingen op beelden en boodschappen die uitgezonden worden via de media; ook op beelden die voor volwassenen niet altijd zichtbaar zijn. Hoe beïnvloeden zij de beeldvorming rond homoseksualiteit? Je krijgt praktische tips waarmee je leerlingen mediawijs kunt maken op het gebied van mediabeelden -en boodschappen over (homo) seksuele identiteit.

Dit infoblad is een samenwerking tussen:

www.gayandschool.nl
Gay & School

www.mediaenmaatschappij.nl
Nationale Academie voor Media en Maatschappij

Media zijn een nieuwe opvoeder

“Weet je nog wanneer jij de allereerste openlijke homoseksuele man of lesbische vrouw zag? Grote kans dat dit een zogenaamde Bekende Nederlander was die via de tv de huiskamer binnenkwam. Misschien was deze kennismaking positief, misschien negatief. Weet je nog jouw eigen associaties met deze persoon? Wellicht ben je op de leeftijd om je [Albert Mol](#) te herinneren. Albert Mol was niet alleen jurylid bij het populaire tv-spelletje Wie van de 3. Hij was dé eerste openlijk homoseksuele man op tv¹. Ik geef toe, het is lang geleden (jaren zeventig, vorige eeuw) maar ik herinner me hem als de dag van gisteren. Albert Mol was voor mij De Homo. Ik (10 jaar en beginnend homo) vond hem eng, overdreven en lachwekkend.” (Bamber Delver)

De media bepalen de beeldvorming van homoseksualiteit. Dat was zo in de tijd van Albert Mol en dat is nog steeds zo. Maar... de invloed van media is sterk toegenomen. De media zélf zijn ingrijpend veranderd. Niet voor niets stelt de [Raad voor Cultuur](#) dat we leven in een gemedialiseerde wereld, in hetzelfde rapport (2005) waarin de Raad ook de term ‘mediawijsheid’ introduceerde².

¹ Albert Mol: http://nl.wikipedia.org/wiki/Albert_Mol
² Raad voor Cultuur 2005, www.cultuur.nl

Colofon

Gay and School – onderdeel van APS en ingericht op verzoek van het Ministerie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
www.gayandschool.nl

Nationale Academie voor Media en Maatschappij – biedt mediawijsheid voor professionals
www.mediaenmaatschappij.nl

Samenstelling infoblad Gay op tv naar de klas: Bamber Delver, Anniek Verhagen
September 2011

“Veel van mijn collega’s vinden dat school geen opvoedfunctie heeft. Dat is echt onzin. Kinderen brengen meer tijd door bij ons op school dan thuis.”

Leerkracht

Media zijn — naast thuis en school — nieuwe opvoeders geworden. Juist in de kwetsbare puberleeftijd van 12-15 jaar hebben media veel meer invloed op jeugd dan ouders, (ook in de schoolomgeving). Deze uitspraak uit het opvallende onderzoek³ door het bureau IPM Kidswise uit 2005 stamt uit een tijd waarin internet nog sterk in opkomst was. Nú hebben we te maken met het mobiele internet.

“Ik zit al in het onderwijs sinds de jaren zeventig. Toen was homoseksualiteit een vanzelfsprekend thema. Dat moet terugkomen, willen we kinderen leren met respect te leven.”

Docent

Via Play Station Portables, iPods, iPads, Blackberry’s, iPhones en andere smartphones is jeugd altijd en overal online. Dat betekent altijd kunnen chatten, gamen,

hyven, facebooken, twitteren, pingen en whatsappen’ en zonder begeleiding en toezicht van ouders of opvoed- en onderwijsprofessionals. Informatie en communicatie komen dus altijd binnen en gaan met hetzelfde gemak weer naar buiten: jongeren zijn immers zelf ook zenders van informatie geworden. De zogenaamde WIFI-generatie⁴ deelt graag met elkaar. Dat geldt ook voor de beelden en boodschappen over relaties, seks en seksualiteit. Natuurlijk: daar zijn het pubers voor!

“Vroeger had ik er geen probleem mee om te zeggen dat ik met een vrouw samenwoon. Maar tegenwoordig wel.”

Docente

Als docent kom je er nauwelijks meer tussen: jouw rol als poortwachter van kennis is voorbij. Dat betekent niet dat je niets kunt doen. Jouw rol als het gaat om het verbeteren van de mediawijsheid onder jeugd is cruciaal: jij bent degene die jongeren kan begeleiden in de bewustwording van deze Beeldenstorm. Dit noemen we mediawijsheid.

³ IPM Kidswise, 2005: <http://www.mediaonderzoek.nl/357/media-hebben-grote-invloed-op-kinderen-en-jongeren/>

⁴ Jeugd op het mobiele internet, zie www.dewifigeneratie.nl

De beelden

Wie Nederlandse media volgt, kan niet om homoseksualiteit heen. Al jaren kloppen we ons op de borst dat tv en radio een afspiegeling zijn van de werkelijkheid, inclusief openlijk homoseksuele mannen en (veel minder) lesbische vrouwen. Gevestigde media (de publieke en commerciële netten) zenden over het algemeen emancipatoire beelden uit, maar het lijkt erop alsof de voor jongeren vanzelfsprekende kanalen (sociale media zoals YouTube, Twitter, Facebook en Hypes) negatiever zijn.

"Leuk voor ze, zo'n Gay Pride. Maar ze snappen toch ook wel dat niemand je dan normaal vindt."

Jongen, 13 jaar

"Ik kom niet uit de kast. Zo denken ze dat ik net als Geer en Goor ben."

Jongen van 14 jaar

- Helpen beelden van feestgangers tijdens de jaarlijkse Gay Pride het respect voor homo/lesbische leerlingen en docenten?
- Bevorderen Gordon en Gerard Joling de schoolsfeer als het gaat om seksuele identiteit?
- Zijn openlijk lesbische mediavrouwen als Barbara Barend en Claudia de Breij voldoende identificatie voor lesbische leerling?

De volgende uitspraken geven de invloed van beeldvorming door de media weer:

"Zijn series als 'Will & Grace' nou goed of slecht voor de acceptatie van homoseksualiteit?"

Docent

"Verschrikkelijk hoe die ouders te kijk worden gezet omdat hun kind op tv wil vertellen dat ze homo of lesbisch zijn. Waarom moet die Arie Boomsma er in zo'n privésituatie bij?"

Docent

Gay en mediawijs: 4 mediacompetenties

Mediawijsheid en homo-emancipatie gaan hand in hand. Uit het onderzoek van IPM Kidwise blijkt dat de school een belangrijke invloedsongeving voor leerlingen vormt. School is een wereld op zich, waar de peergroup-support én de peergroup-pressure zich vijf dagen per week manifesteren. We willen deze invloed graag positief aanwenden en sturen.

Want natuurlijk hebben de beelden en boodschappen via de media invloed.

Mediawijsheid biedt leerlingen de kans zich ten eerste bewust te worden van het bestaan en de invloed van mediaboodschappen, ook als het gaat om boodschappen over relaties en seksualiteit. Met bewustwording als eerste competentie begeleid jij als docent leerlingen verder naar een kritisch mediabewustzijn, -begrip, -attitude en uiteindelijk -gedrag.

Mediawijsheid houdt volgens de Raad van Cultuur in: 'Het leren hoe je bewust, kritisch en actief kunt bewegen in een fundamenteel gemedialiseerde wereld.' Maar wanneer zijn we eigenlijk mediawijs? De Nationale Opleiding MediaCoach5 onderscheidt vier mediawijsheidscompetenties: Bewustwording, Begrip, Houding/Attitude en Gedrag ten opzichte van media.

- **Bewustwording** Welke boodschap zenden diverse media (zowel gevestigde als sociale media) uit als het gaat om homoseksualiteit? Welke verschillende media zijn er?
- **Begrip** Welke invloedsfactoren (sociaal-cultureel, religieus, financieel, professioneel) spelen een rol bij de totstandkoming van beelden en boodschappen rondom homoseksualiteit?
- **Houding/attitude** Wat vinden leerlingen van de door diverse media uitgezonden beelden en boodschappen? Kennen zij andere meningen dan die van hen zelf?
- **Gedrag** Hoe reageren leerlingen zelf naar aanleiding van deze beelden en boodschappen? Welk gedrag is gewenst als het gaat om school- en leefklimaat?

Deze vier competenties pas je toe in het bekijken van homo-beelden. Je maakt leerlingen mediawijs door hen deze competenties aan te leren.

Op de volgende bladzijde een aantal concrete tips hoe je dit aan kunt pakken.

Tips & Trucs

Waar kijken leerlingen naar?

Gebruik YouTube en vraag het de leerlingen. Media spelen een cruciale rol in het leven van leerlingen. Ontdek waar leerlingen naar kijken en luisteren: van tv en YouTube tot aan sociale media en muziek. Besef dat het merendeel van de inhoud over seks en relaties gaat! Gebruik de beelden die leerlingen al kennen en ondersteun hen om hier een eigen mening over te vormen. Licht deze media uit hun verband door de beelden of muziek in de les te gebruiken:

laat leerlingen raps of songteksten vertalen (verschillende taallessen). Gebruik YouTube-filmpjes in het kader van burgerschaps- of maatschappelijke vorming, of laat de klas tijdens mentorles eens discussiëren over stellingen rond een van deze beelden (film/documentaire/soap) Gebruik altijd actuele beelden en songs!

Ben je op zoek? Kijk naar voorbeelden op www.gayandschool.nl of vraag het de leerlingen. Zij zijn immers dé experts als het gaat om media.

We horen graag jouw ervaringen! [Mail ons](mailto:info@gayandschool.nl).

TIP Mediabewustwording

Leerlingen groeien op en ontwikkelen zich terwijl ze op school en in de klas zijn. Ze zijn tijdens hun schooltijd op zoek naar een eigen seksuele en relationele identiteit. Die zoektocht loopt dwars door de lessen heen! Vraag de leerlingen eens om bij te houden welke seksueel/relationeel getinte beelden zij zien, bijvoorbeeld op één dag of in één week. Ga na of leerlingen ook homo-beelden hebben gezien, zo niet, geef ze de opdracht opnieuw. Bespreek deze beelden en vraag hoe heteroseksualiteit en homoseksualiteit in de media verschillend worden uitgebeeld en benoem het verschil tussen hetero- en homobeelden.

TIP Mediabegrip

Leer leerlingen eerst objectief te beschrijven wat zij zien of horen en te doorgronden wie of wat de bron is van deze boodschap. Stel de vraag: wie is de zender? Laat hen googelen op deze bronnen en laat hen zelf ontdekken wie deze boodschappen verzendt. Welke factoren zijn nog meer van invloed bij het tot stand komen van deze beelden en boodschappen? Stel de vraag: Wat wil de zender bereiken bij de kijker of luisteraar? En lukt dit, bij jou en bij anderen? Stel de vraag: wat vond jij ervan toen je dit voor het eerst zag? En nu je weet hoe het bedoeld is, wat vind je er dan van? Dit helpt leerlingen inzicht te krijgen in de manier waarop zij (bewust) beïnvloed worden door de media, maar ook dat er bronnen zijn die anderen bewust zwart willen maken.

TIP Mediagedrag

Vraag open naar het mediagedrag van de leerlingen als het gaat om relaties, seksualiteit en homoseksualiteit. Waar kijken en luisteren zij naar, en welke boodschappen zenden zij zelf uit? Welke woorden gebruiken zij en welke lading of betekenis hebben deze woorden, zoals gay of homo? Kennen zij de lading van deze woorden, niet alleen voor zichzelf maar ook voor een ander? Staan leerlingen voor hun eigen gevoel onder invloed van zenders en media? Zijn er wellicht afspraken te maken, zoals een mediaprotocol over hoe men op school met elkaar omgaat, ook via sociale media?

Op www.gayandschool.nl staat een overzicht van direct bruikbare mediabeelden.

We horen graag uw ervaringen! [Mail ons](mailto:info@gayandschool.nl).

TIP Media-attitude

Geef leerlingen de kans om een eigen mening te vormen. Bied ruimte voor meerdere meningen en interpretaties. Bied ook de kans om geen mening te hoeven geven maar slechts te observeren. Wat vind jij ervan? En waarom?